

4. Гуржій А.М. Інформаційні технології в освіті. *Проблеми освіти: науково-методичний збірник*. Київ: ІЗМН. 2013. С. 5-11.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
6. Лапінський В. Електронні засоби навчального призначення – світовий досвід й українська освіта. *Вища освіта України*. №3, 2011. С. 487-495.
7. Мармаза О.І. Інноваційний менеджмент. Х.: ТОВ «Планета-принт», 2016. – 197 с.
8. Нагаєв В.М., Нагаєва Г.О., Кускова С.В. Цифровізація освітніх ресурсів у процесі дистанційної підготовки фахівців економічного профілю. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. № 1 (59). С. 56-64. DOI: 10.37128/2411-4413-2022-1-4.
9. Тамм А. Вища освіта як об'єкт державного управління. *Публічне управління: теорія та практика*. № 3 (7), 2011. С. 183–187.

Бондаренко Н.П.,

здобувач вищої освіти

Одеський державний аграрний університет

м. Одеса, Україна

Шевченко А.А.,

к.е.н., доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства

Одеський державний аграрний університет

м. Одеса, Україна

ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Собівартість являється одним із найважливіших показників, що характеризує господарську діяльність підприємства. Особливого значення показник набуває у умовах ринкової конкуренції. Лише скоротивши рівень собівартості, при усіх інших рівних умовах, товаровиробник може зменшити й ціну, для того, щоб привабити покупця та отримати переваги над конкурентами [1].

Собівартість як економічний показник використовується для [2]: аналізу рівня господарювання підприємства і його структурних підрозділів; контролю за результативністю витрачених ресурсів; обґрунтування економічної доцільності інвестиційної й інноваційної діяльності; запровадження заходів стосовно забезпечення більш ефективного процесу господарювання; розробки й установлення ціни на продукцію (роботи, товари й послуги); обчислення економічної доцільності і вигідності провадження підприємницької діяльності тощо.

На думку науковця В.І. Мацибори, «собівартість продукції – це частина вартості, що дорівнює вартості витрачених засобів виробництва частини вартості необхідного продукту і частини вартості додаткового продукту, що

виступає в грошовій формі і представляє частину ціни продукту, за рахунок якої відшкодовуються витрати на освоєння, виробництво й реалізацію і виражає певні виробничі відносини» [3]. Науковець Андрійчук В.Г. розглядаючи собівартість у аграрному виробництві дає таке визначення: «собівартість один із найважливіших показників господарської діяльності аграрних підприємств, оскільки показує, у що саме обходиться господарству виробництво відповідного виду продукції і наскільки економічно вигідним воно є в конкретних природно - економічних умовах господарювання» [4].

Слід зазначити, що в умовах сьогодення гостро постало питання пошуку шляхів зниження собівартості продукції для підприємства, адже це надасть можливість [5]: нарощувати величину прибутку, який залишається у розпорядженні підприємства, а, отже, в появі можливості не лише в простому, але і розширеному відтворенні; вирішити питання соціальних проблем працівників підприємства; покращити фінансовий стан підприємства та знизити ступінь ризику банкрутства; досягти зниження реалізаційної ціни на власну продукцію, що дозволить значною мірою збільшити конкурентоздатність продукції.

Резерви скорочення собівартості продукції можна поділити на такі групи:

резерви, які можуть бути використані у виробництві без додаткових витрат; резерви, які вимагають незначних додаткових затрат та можуть бути використані на протязі календарного чи господарського року; резерви, що вимагають суттєвих капітальних вкладень та можуть бути застосовані у перспективі [6].

На практиці зниження собівартості забезпечується у випадках: збільшення урожайності сільськогосподарських культур чи продуктивності тварин при одночасному зменшенні виробничих витрат на один гектар чи на одну голову; збільшення урожайності сільськогосподарських культур чи продуктивності тварин при сталих витратах матеріально-грошових коштів на один гектар чи на одну голову; підвищення врожайності сільськогосподарських культур чи продуктивності тварин при одночасному зростанні витрат виробництва, але темпи підвищення урожайності і продуктивності тварин є вищими; коли незмінними лишаються урожайність сільськогосподарських культур чи продуктивність тварин, а затрати виробництва скорочуються; коли виробництво продукції зменшується, але матеріально-грошові затрати мають дещо вищі темпи зниження.

Під факторами зменшення собівартості продукції розуміється уся сукупність рушійних сил та причин, що визначають її рівень й динаміку. До факторів зменшення собівартості продукції підприємства відносять: зростання технічного рівня виробництва, зокрема, упровадження нових прогресивних технологій, зростання рівня механізації і автоматизації виробничих процесів; розширення масштабів використання та удосконалення техніки та технології, що використовується; покращення організації виробництва та праці, тобто вдосконалення управління виробництвом та скорочення витрат на нього; впровадження наукової організації праці; поліпшення використання основних виробничих фондів; зміна об'єму виробництва, що зумовлює відносне

зниження умовно-постійних витрат унаслідок збільшення об'єму виробництва; зміна структури, асортименту і покращення якості продукції [5].

Отже, при обґрунтуванні шляхів зниження собівартості сільськогосподарської продукції, варто розуміти, що з ростом урожайності культур та продуктивності тварин відбувається пропорційне зниження собівартості. Чинники, які призводять до такого підвищення, можна визначати як шляхи зниження собівартості продукції сільськогосподарського підприємства. Перерахуємо основні з них [7]: перехід на економічно доцільні сучасні системи землеробства з основами науково - обґрунтованих сівозмін та інноваційних ресурсозберігаючих стратегій виробництва; здійснювати процес інтенсифікації виробництва через раціональну хімізацію; застосувати краплинне зрошення в рослинництві; імплементувати у виробництво сучасних економічно доцільних сортів сільськогосподарських культур і порід тварин, додержання вимог агротехніки; використовувати сучасні комплексні агрегати, що дозволить поєднувати технологічні операції і мінімізувати витрати; покращувати умови годівлі тварин, дотримання зоотехнічних вимог під час складання раціонів відносно збалансованості протеїном та мінералами; використовувати ІТ – технології.

Важливим чинником зниження собівартості продукції сільськогосподарського підприємства є збільшення продуктивності праці на базі комплексної механізації та автоматизації виробництва, впровадження в систему підприємства ефективної стратегії економічного розвитку. Також необхідно ефективно використовувати машинно-тракторний парк, транспортні засоби, живу тяглову силу. Це дозволить значно скоротити потреби в них до раціональної міри, знизить витрати на амортизацію і ремонт, що, в свою чергу, призведе до здешевлення виробництва продукції [8].

Істотного зниження собівартості продукції сільськогосподарського підприємства можна досягти за допомогою удосконалення системи управління виробничим процесом і імплементції наукової організації робочого часу. Ці фактори призведуть до зменшення накладних витрат і зниження собівартості продукції. Важливу роль у питанні зниження собівартості продукції відіграють і такі соціально-економічні чинники, як: підвищення кваліфікації персоналу, мотивованість робітників у результатах власної праці, застосування моральних стимулів. Водночас додержання загальних економічних нормативів є важливим шляхом для зниження собівартості продукції сільськогосподарського підприємства, що дасть змогу отримувати додаткові прибутки вітчизняним товаровиробникам [9].

Таким чином, лише системний підхід до проблеми зростання собівартості дозволить визначитись із причинами, які зумовили зміну собівартості як окремих видів продукції, так і по підприємству в цілому; дозволить сформулювати конкретні стратегії її зниження. Запропоновані шляхи зниження собівартості продукції сільськогосподарського підприємства торкаються суто загальних напрямків зниження витрат на її виробництво. На кожному агропідприємстві варто спрогнозувати конкретні шляхи відносно запровадження економічних

важелів, росту врожайності культур і продуктивності тварин, із врахуванням місцевих кліматично - економічних умов.

Література:

1. Точонов І.В. Роль собівартості продукції у формуванні ціни. Збірник наукових праць ДонНАБА, 2017. №1. С.68-78
2. Сосновик Ю.Ю. Аналіз собівартості сільськогосподарської продукції. Управління розвитком, 2014. №4(167). С.106-108
3. Мацибора В.І., Збарський В.К., Мацибора Т.В. Економіка підприємства. К. : Каравела, 2015. 320 с.
4. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу. К.:КНЕУ, 2013. 779 с.
5. Настич В.Г. Зниження собівартості продукції як чинник підвищення стабільності підприємства. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2014. №2(26). С.87-91
6. Цап В.Д. Особливості формування витрат в сільськогосподарських підприємствах в умовах інфляційно – девальційних процесів. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/161690783.pdf>
7. Коваленко Ю. С. Концептуальні основи прогнозування собівартості продукції сільськогосподарських підприємств. К.: ННЦ ІАЕ УААН, 2019. 24 с.
8. Кузьменко О. А. Додати продуктивності. Farmer. 2021. № 9 (81) С. 144–146.
9. Шевченко А.А., Петренко О.П., Добрянська Н.А. Інноваційний розвиток аграрних підприємств. Аграрний вісник Причорномор'я: Економічні науки. Одеса: ТОВ «ВМВ».2017. с.200-213 URL: <http://lib.osau.edu.ua/jspui/handle/123456789/1686>

Деркач О.В.,

здобувач вищої освіти

Державний біотехнологічний університет

м. Харків, Україна

Попов Д.О.,

аспірант

Державний біотехнологічний університет

м. Харків, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ АКТИВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ

Здійснення соціальної відповідальності суб'єктів агробізнесу є складовою їх поточної діяльністю, спрямованою на збільшення вартості активів бізнесу через зміцнення репутації, іміджу компанії, бренду, підвищення якості продукції, збільшення лояльності клієнтів і співробітників, захисту екології, прозорості і прилюдної звітності в діловій практиці тощо. Зміщення ключових орієнтирів з питань максимізації прибутку та підвищення рентабельності на